

שיית חסידים

גליון ללימוד ודרכי החסידות • יו"ל ע"י היכל מנחם

שבת מברכים מנחם אב • פרשת פינחס • ה'תשפ"ב

פרפראות לתורה

להתפלל כיהודי פשוט

רבי צבי הירש מרימנוב זצוק"ל התאונן פעם לפני רבו, רבי מנחם מענדל מרימנוב זצוק"ל, כי בעת תפילתו מרחפים לנגד עיניו אותיות של אש וצירופי שמות הקדושים. התפעל רבי מנחם מענדל: "רואה אתה אפוא את כוונת האריז"ל, ומה עוד אתה רוצה?"

השיב רבי צבי הירש: "אני רוצה דבר אחד בלבד - שאוכל להתפלל כיהודי פשוט העומד ושופך את נפשו לפני קונו". הביט רבי מנחם מענדל בפליאה בתלמידו וקרא: "הלוא זו המדרגה הגבוהה ביותר! למדרגה כזאת זוכה רק אדם אחד או שניים בדור!"

רוצה המלך דוקא בכינור שלי

דרכו בקודש של החוזה מלובלין זצוק"ל להריח טבק בשעת התפילה. פעם אחת הרהיב בנפשו אחד החסידים ושאל: "רבי, האם ראוי להפסיק באמצע התפילה פאר א שמעק טבק?"

השיב לו הרבי במשל:

"פעם אחת עבר מלך גדול בשוק, וראה אחד מזקני העניים שר ופורט בכינור. המלך אהב מאד את מה ששמע, ורצה לשמוע עוד משרי האיש. ציווה המלך כי האיש הזקן יהיה בין המשוררים המנגנים לפניו, ובכל יום היה נכנס הזקן להיכלו לנגן לפניו בכינור.

והנה, בכל פעם שניגן, התנתקו מיתרי הכינור באמצע השיר, היה על המלך להמתין שעה ארוכה עד שיתקין הזקן מחדש את מיתרי הכינור ויכוון אותם.

אחד מן המקורבים בחצר המלך אמר לכנר הזקן: "הרי אתה מורד במלכות, בכך שאתה מצער את המלך. עליך להכין את כינורך כראוי מראש, כדי שהמלך לא ייאלץ להמתין!"

ענה הזקן: "תודה לא-ל, יש למלך משוררים ומנגנים רבים שבקיאם בנגינה יותר ממני, ויכולים לשמח את לבו. ובכל זאת רצה המלך להשתעשע בכינור שלי. ואם כן, ודאי רצונו הוא לסבול את דרכי ומנהגי, כי לולא כן לא היה לוקח אותי ועוזב את המנגנים והמשוררים העומדים לפניו."

כשסיים את המשל שלו, אמר החוזה:

"הלוא יש לפני בורא העולם כמה רבבות מלאכים שעושים את רצונו ומשמיעים את תהילתו, ובכל זאת הוא עוזב אותם ולוקח את התהילות של "ישראל עמו". ואם כך, אצל הקב"ה חביבה תפלתו של היהודי שמשתדל בכל נימי נפשו להתפלל, מתוך דבקות בכל מאודו כפי יכולתו, יותר מאשר עבודת המלאכים העליונים."

מיטמוני הפרטיה

רעיונות מפרטית הטיבוע באור החסידות

ונשלמה פרים שפתינו

תפלות כנגד תמידין תקנום, בקשר עם פרשתנו בה נצטוונו על קרבן התמיד

מסופר שפעם בא אל המגיד ממעזריטש זצוק"ל חברו שלמד עמו בצעירותו. ראה החבר שהמגיד מתפלל באריכות רבה ותפלתו נמשכת שעות רבות, שאל החבר לפשר הדבר, שהרי גם הוא מתפלל על פי כוונת האריז"ל, ובכל זאת אין תפלתו מתארכת כל כך.

השיב לו המגיד: "הלוא אתה נוסע מפעם לפעם ליריד בלייפציג, לקנות סחורה בעבור חנותך, למה לך לנסוע נסיעה ארוכה כל כך, והלוא אתה יכול לשבת בביתך ולחשוב במחשבתך על כל תחנוני המסע, על היריד ועל קניית הסחורה, וכך תעשה נסיעה ליריד ובחזרה בזמן קצר ביותר, ותוכל לנצל את יתרת הזמן ללימוד התורה."

תמה החבר: "מה תועיל לי המחשבה, הלוא אני זקוק לסחורה בפועל!"

השיב המגיד: "אכן צדקת, ומזה תבין גם בנמשל, המטרה של התפלה איננה רק לחשוב אודות הקב"ה, המטרה היא להידיבק בהקב"ה ברגשי אהבה ויראה בפועל, ולזה צריך הרבה זמן."

התפלה - דביקות באלקות

לפי פשוטו, ענין התפלה הוא בקשת צרכיו של האדם (רמב"ם הל' תפלה א, ב), כפי שנראה גם מהמשמעות הפשוטה של פרטי הברכות בתפלת שמונה עשרה, בה אנו מבקשים מאת ה' את כל צרכינו. אמנם, בגלל הצורך לסדר את הדברים כראוי לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה - כדאיתא בגמרא (שבת י, א) שבעת התפלה על האדם לעמוד לפני הקב"ה כעבדא קמי מרי' - צריכים הכנה כדבעי, כמו קודם שניגשים אל מלך בשר ודם, ובעת התפלה עצמה צריך האדם לכוון כדבעי ולא להסיח דעתו ח"ו, שהרי הוא עומד לפני הקב"ה (רמב"ם שם ד, טז).

לפי תפיסה זו, מהות התפלה היא בקשת צרכיו של האדם, אלא שהיות ולא יתכן לבקש דבר מאת הקב"ה ללא כוונת הלב, לכן התפלה צריכה הכנה וכוונת הלב. ולפי זה כל העמידה לפני הקב"ה, וכוונת הלב בתפלה, הרי זה רק תנאי כדי לבקש צרכיו!

אמנם מבואר בספרים הקדושים שמטרת התפלה היא - עמידה זו גופא לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה!

שכן, התוכן הפנימי של תפלה הוא - דביקות האדם בבורא. זהו גם הפירוש הפנימי של הלשון 'תפלה' - מלשון "הטופל כלי חרס" (כלים ג, ה), שמשמעו התדבקות והתחברות, היינו שעבודת התפלה היא המאמץ של האדם להתקשר ולהתחבר עם הקב"ה.

ובאמת, הדברים מוכרחים מצד עצמם: מסופר בגמרא (ברכות לב, ב) שחסידים הראשונים היו שוהים ג' שעות בכל תפלה ותפלה. נמצא שהיו עוסקים תשע שעות ביום בעבודת התפלה!

וכי אפשר לומר שחסידים הראשונים עסקו בתפלה ט' שעות ביום רק כדי לבקש את צרכיהם?! ומהי המעלה והשבח בזה?! אלא על כרחך שתפלה היא עבודה גדולה וחלק עיקרי בעבודת ה' שכדאי להשקיע בזה כל כך הרבה זמן. וכן הוא לשון הטור בהלכות תפלה: "כך היו עושין חסידים ואנשי מעשה, שהיו מתבודדים ומכוונים בתפילתן עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה". וזה לשון אדמו"ר הזקן בהלכות תלמוד תורה (ד, ה): "חסידים הראשונים היו שוהין ט' שעות ביום בתפלה ולא היו חוששין לביטול תורה, אף שתלמוד תורה כנגד כולן, מפני שהיו מקשרים דעתם לאדון הכל ב"ה ביראה ואהבה עזה ודביקות אמיתית עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות, ומצות הדביקות האמיתית ביראה ואהבה היא גדולה ממצות תלמוד תורה וקודמת אלי' כמ"ש ראשית חכמה יראה ה'".

שעת צלותא שעת קרבא

ידועים דברי הזוהר הק' (ראה זהר ח"ג רמג ע"א. ועוד) "שעת צלותא שעת קרבא". פירוש, זמן התפלה הוא זמן מלחמה. וכן איתא בתרגום על הפסוק (בראשית מח, כב) "אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי" - "בצלותי המשך בעמ' ג

א חסידישער בליק

בענייני תורה ויהדות לאור החסידות

אנו נמצאים בימי 'בין המצרים', ימים שבהם מתאבלים על החורבן, ומצפים ביתר שאת לבנין בית המקדש השלישי בגאולה השלימה.

בפשטות ימים אלו הם עצובים, אבל ראה זה פלא, כשמעיינים בספרי חסידות רואים שמדברים על ימים אלו כימים מרוממים. ופליאה זו מצינו גם בהלכה (או"ח תקנט, ד) שבתשעה באב אין אומרים תחנון כיון שנקרא 'מועד'. ודבר זה אומר דרשני - וכי משום שבעתיד יהיה יום זה מועד, אין אומרים תחנון, והרי עכשיו הוא יום הפורענות הגדול ביותר!

חזונו של המקדש דלעתיד

והנה, הרב הקדוש רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצוק"ל אמר ששבת חזון נקראת כן משום שבה מראים לכל יהודי את בית המקדש השלישי והיא שבת 'חזון' של המקדש דלעתיד. וגם דבר זה תמוה: בפשטות, הטעם שנקראת 'שבת חזון' הוא בגלל שההפסדה היא הפרק הראשון של ספר ישעיהו הנביא, הנפתח בפסוק "חזון ישעיהו בן אמוץ", פרק שמדבר בעניינים שהם היפך הטוב. "איכה היתה לזונה קריה נאמנה מלאתי משפט צדק ילין בה ועתה מרצחים" (א, כא), וכדומה. ואם כן, ה'חזון' הוא על ההרס והחורבן העתיד ליפול על עם ישראל. וכיצד אמר רבי לוי יצחק מברדיטשוב שזהו חזון של בית המקדש השלישי? וכי יש ניגוד גדול יותר בין ה'חזון' של פשוטו של מקרא לה'חזון' של רבי לוי יצחק מברדיטשוב?

הגאולה היא סיבת הגלות

רבי הלל פאריטשער זצ"ל ממחיש את הדברים במשל מרב ותלמיד שאוהבים ונאמנים זה לזה. והנה, הרב באמצע שיעור שמוסר לתלמידו עם 'קאך' ו'ברען', לפעמים נופל לו רעיון חדש לגמרי. אם הרב ימשיך למסור את השיעור, הרעיון המחודש הזה ילך לאיבוד לעולם. ומשום כך הרב מפסיק את השיעור, כדי שיוכל להתבונן ולקלוט את הרעיון החדש ולהעביר גם אותו לתלמידו האהוב. ובעת הזו, הרב מוכרח להסתלק מהשיעור והתלמיד, כדי להכין את הרעיון החדש במוחו. וזה נובע מגודל האהבה והרצון העצום להשפיע לתלמידו, ולהעניק לו גם את הרעיון החדש שנכנס במוחו כעת. נמצאנו למדים שיש כאן שתי השקפות הפוכות ושתיהן אמיתיות. מצד התלמיד, הוא אינו מרגיש מה עובר בפנימיות נפש הרב, והוא חושב שהרב מתרחק ממנו. מאידך מצד הרב, הוא לא הסתלק אלא מתקרב. הוא עלה והתעלה לרעיון החדש, כי עזה תשוקתו למסור הכל להתלמיד. הוא רוצה שהתלמיד לא יישאר תמיד 'מקבל' של השיעור הישן, אלא שיתגלה לו השיעור החדש!

התלמיד אכן מרגיש את כאב הריחוק. הרב התעלם ממנו. הרב נשתתק ונראה שהקשר ביניהם נפסק. אבל במבט עמוק יותר, דווקא הזמן שנראה כהעלם הכי גדול הוא זמן הקירוב הכי גדול. והתלמיד שרואה את הדברים נכון חושב לעצמו - הרב הסתלק ממני, כדי שיוכל סוף סוף להעניק לי את האור החדש. נמצאנו למדים, מסביר ר' הלל, שלא כדעת החושבים שהגלות היא רק הכנה לגאולה אלא יתירה מזו, הגאולה היא סיבת הגלות!

הסיבה להתחלת הגלות היא כי כבר התחיל להתגלות בעולם האור החדש של הגאולה, וכדי שהאור הזה יתקבל, מוכרח שהאור הישן יסתלק. כמו במשל, כיון שכבר התחיל להתגלות האור החדש במוח הרב, לכן מתחילה ההסתלקות מהשיעור הישן, כדי שהאור החדש יוכל להתגלות סוף סוף בתלמיד.

ולפי זה מובן שלא רק שאין סתירה בין פשוטם של דברים לפנימיות העניינים אלא אדרבה, שניהם עולים בקנה אחד. אלא שחלק אחד בתורה מדגיש את הצד הנגלה, וחלק אחד בתורה מדגיש את הצד הפנימי. מצד הנגלה יש כאן ניתוק מוחלט, הרב נסתלק. והוא כואב באמת לאמיתו. ואילו מצד הפנימיות, ההתקשרות הכי עמוקה היא דווקא עכשיו.

משל למה הדבר דומה: אדם הצריך להרחיב ולשפץ את ביתו ושכר פועלים שיחריבו את ביתו ויבנהו מחדש. והנה לפתע מגיע אדם וצועק: הרסו את הבית שלך! ובעל הבית הוא עונה: לא! בונים אותו מחדש. ההרס הוא התחלת הבנין. אין בנין בלי הרס. שניהם מסתכלים על מחזה אחד וזה רואה חורבן וזה רואה בנייה, ואין כאן סתירה, זה רואה את הנגלה, מה שאירע בפועל - חורבן, וזה רואה את הנסתה - בנייה.

ולפי זה אין סתירה בין פירוש ה'חזון' ישעיהו לפי פשוטו לבין פירוש ה'חזון' לפי הרב מברדיטשוב. ה'חזון' בפשטות קאי על חורבן ירושלים וחורבן הבית. ואומר לנו הרב מברדיטשוב: בודאי ישעיהו חזה החורבן, אבל פנימיות התורה אומרת: בוא תראה את הפנימיות, את העומק, את הנשמה בתוך החורבן. אמת שהרב הסתלק. הוא שותק. האור אלוקי

המשך בעמ' ג

ניצוצי חסידות

משנכנס אב ממעטין בשמחה (תענית פ"ד, מ"ו)

אבני זכרון

ע"י השמחה ממעטין את הצרות והקליפות

"משנכנס אב ממעטין בשמחה", ופירש הרה"ק מלובלין זצוק"ל, עם השמחה יכולים למעט את ענייני חודש אב. ובאותו אופן, "משנכנס אדר מרבין בשמחה", שיכולת ביד השמחה להרבות הקדושה. ואילו "משנכנס אב ממעטין בשמחה", ע"י השמחה ממעטין את הקליפות והטומאה. וממה תהיה השמחה, כתב בספר "בית יעקב" אשר השמחה היא ע"י האמונה שיאמין באמונה שלימה כי יפקוד ה' עמו ויגאלם ויהפך מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב.

שער ישיבך

האדמו"ר ממונקאטש הרב חיים אלעזר שפירא בעל ה"מנחת אלעזר" זצוק"ל

מיעוט רק בקצת דברים,

אבל לא להיות בעצבות ח"ו

לכאר החילוק שבין "משנכנס אב ממעטין בשמחה" שמפרש בגמרא (תענית כט) באיזה דבר ממעטין את השמחה (אסורין לספר ולכבס וכו'), אבל ב"משנכנס אדר" אינו מפורש במה "מרבין בשמחה" רק סתם מרבין.

והטעם, כי כוונת רז"ל בזה ד"משנכנס אב ממעטין בשמחה" שלא נסבור ח"ו כי המצוה היא להיות בעצבות ומרה שחורה רח"ל, דאף שצריך להיות באמת בלב נשבר ובכיות על הגלות וחורבן בית המקדש, אבל לא להיות נעצב לגמרי כמתייחס ח"ו מן הגאולה. על כן נקט רק באיזה דברים ממעטין בשמחה, למעט זה. שבשאר דברים יתחזק בשמחה ובטחון ולבנו נאמן לה' ומצפה לישועת הגאולה. אבל משנכנס אדר מרבין בשמחה נקט סתם, כי מדה טובה מרובה ובאיזה דבר שנוכל אז להרבות בשמחה מצוה איכא. (מאמרי חדש אדר)

פרי צדיק

האדמו"ר רבי צדוק הכהן מלובלין זצוק"ל

רק מיעוט, אבל לא ביטול השמחה לגמרי

אמר חז"ל "משנכנס אב ממעטין בשמחה", אף שבחודש זה אסור כל השמחה ומה לשון ממעטין בשמחה, הלא אף מיעוטו קשה?

אך באמת טובי' גנוז בגווי' ולעתיד יתברר שהכל הי' בחי' אור כי טוב, רק השמחה צריך להיות צפון וגנוז בלב, רק צריך להאמין שלעתיד יתהפך יום ט' באב למועדים וימים טובים ויהי' בו שמחה.

לקוטי שיחות

האדמו"ר מלובאוויטש זצוק"ל

"משנכנס אב ממעטין - את העניינים הבלתי רצויים ע"י - שמחה!". כיון שתפקידו של היהודי להרגיש שכל פרט בעולם שייך לבורא. שעליו נאמר (דברי הימים א טז, כז) "עוז וחדוה במקומו" הרי שגילוי מציאותו של הבורא בעולמו היא עצם השמחה.

ברור שההוראה להמעיט בשמחה בחודש אב היא רק המעטה ביחס לשמחה הרגילה במשך כל השנה, אך לא להיות ח"ו בעצבות. יש להשתדל ולהוסיף בשמחה של מצווה ולימוד תורה סיום מסכת וכו', ככל שמותר על פי הלכות האבלות דימי בין המצרים וט' הימים.

אישי חסיד היה

תולדותיהם והנהגותיהם של חסידים

ר' יואל הכהן כהן ז"ל מחשובי חסידיו ליובאוויטש

של "כבוד" ו"ישות" היו ממנו והלאה וזכור ממש נחשבו לו. חי' מוכן למסור שיעור לק' אנשים ולב' אנשים במידה שוה, והכל עם אותה החיות ואותה ההתלהבות. ועד ימיו האחרונים לא נס ליחו, והי' מכתת רגליו למסור שיעורים בחסידות.

אין זה סוד שכל מי שנכנס לשיעור של ר' יואל הי' שוכח לגמרי על השעון והי' נסחף באור החסידות, וכאילו הי' בעולם אחר לגמרי, הן מחמת ביאוריו המופלאים שהפליאו כל שומעיהם, לרבות אלו שעדיין לא התרגלו לשפתה של תורת החסידות. ובעיקר, מ"נפשו שיצא בדברו", להלש והחיות החסידית בהם הי' מדבר כשהי' מבאר ענינים בחסידות. ר' יואל הי' מדבר שעות על גבי שעות, והי' חוזר על עניני החסידות שוב שוב פעמים אין מספר - והכל עם אותו הלהט ואותו החיות כאילו זו הפעם הראשונה שבא לבאר ענין זה.

ועד"ו בעבודת ה' - ר' יואל שילב בעבודתו באמונה בגילו והי' מאמין בשיא התמימות ושיא הפשטות. ואדרבה, עיקר חיותו הי' לבאר בשכל עד כמה שישל הוא מוגבל, ואין שהעיקר הוא הלמעלה מהשכל והזיקר והזכות על שייית מצוה בפועל ממש.

ר' יואל החדיד בקרב שומעי לקחו, שיעקר החיים היא האמונה בביאת המשיח הקרובה, מתוך צפי' גדולה שאז נזכה לקיום ההבטחה הנפלאה שהקב"ה עתיד "להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמיה ומסתרי צפונותיה ומחלים פניו לקיים דברו וזהו ישקני מנשיקות פיהו" (רש"י על שיר השירים א.ב). וזה הי' מרכז חייו שנזכה ללמוד תורה מפיו של משיח צדקנו בקרוב.

אף שלאבוננו ר' יואל לא זכה לפרי בטן, הנח "התלמידים קרויים בנים" והינם פזורים בכל העולם היהודי, ודברי תורתו וביאוריו נדפסו ונדפסים בספרים רבים. ובראשם ביאוריו הנפלאים בספר "תניא קדישא" ובעוד סוגיות רבות בחסידות.

בראש תורתו עומדת היצירה המיוחדת של ט' כרכים של "ספר ערכים - חב"ד" שהם אנציקלופדיה גאונית לתורת חסידות חב"ד, אותה העמים האדמו"ר מליובאוויטש על כתפיו.

כמו כן היה ר' יואל בעל מנגן נפלא שהיה שומר ומלמד את ניגוני חסידות חב"ד על דיוקן. וכן הי' בעל שמועה גדול, בדברי ימי החסידות, וסיפורי החסידים אותם העביר לצעירי הצאן במשך מעל 70 שנה.

זכה דורנו שחסיד נפלא זה הי' בתוכנו, והעמיד תלמידים רבים שמשמשים את דרכו בעולם היהודי כולו.

נתבקש לישיבה של מעלה שנה שעברה, בגיל 91, ביום ו' לחודש מנחם אב, תשפ"א.

הגאון החסיד הרב ר' יואל הכהן כהן ז"ל נולד ביום ט"ז שבט תר"צ לאביו הרב החסיד ר' רפאל נחמן, המכונה ר' פאלע (שהיה משיב"ק אצל אדמו"ר הרשב"י זצוק"ל), ולאמו מרת רבקה ע"ה, ברוסיא הסובייטית.

אביו ר' פאלע ז"ל הי' א דורכנעווייקטער חסיד'ישעק איד במלוא מובן המילה, שהי' מתלמידי ישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש, קשור לדרכי החסידות ולרבותיו הק' בכל נימי נפשו, ובעל מסירת נפש - שישב במאסר ברוסיא עבור החוקת התורה והמצוות. וכן נחתך ר' יואל וינק תורה וחסידות משחר ילדותו.

ר' יואל ניחן בראש גאוני ממש, הי' לו זיכרון מופלא וכל מה שלמד הי' מונח אצלו בקופסא כאילו זה תהה למדו. ועם זאת, עיקר שרונו התבטא דווקא בענין ההבנה וההעמקה. כבר מימי בחרותו הי' רגיל לשבת ולהתעמק בלימודו למשך שעות רבות בלי הרף, באופן שהי' מתנתק לגמרי מכל שסביבו לו, דבר שהפליא את כל רואיו - כולל רבותיו הגדולים. חסיד חב"ד, חסידות שמושגת על אדני ההעמקה וההתבוננות, ר' יואל ניצל את כשרונו הגדול לכל לראש להעמקה בדברי חסידות, ולעבוד את ה' בכח המיוחד שניתן לו.

לא הי' לר' יואל בעולמו אלא תורת החסידות והתקשרותו לרבו כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל, הי' מסור ונתון ללימוד והסברת והפצת תורת החסידות, וזה ר' יואל להתמנות על ידי רבו להיות "החוזר" המוסמך של תורתו.

הי' מנותק לגמרי מענייני עולם הזה, וכל היותו דהאי עלמא לא תפסו אצלו מקום כלל וכלל, וכאין ואפס נחשבו אצלו. אין צורך לומר תענוגי עולם הזה, אלא אפילו בדברים הכרחיים לא תפסו מקום אצלו. כל ימיו חי בפשטות ובצניעות, והדבר היחיד שנתן לו חיות וסיפוק הי' עוד ענין בחסידות, ותו לא.

מסירותו לחסידות באה לידי ביטוי בלימוד החסידות, ובפרטיות יותר - בללמד חסידות, דהיינו במסירת שיעורים במשנת החסידות, שבזה ראה עיקר תפקידו בעלמא דין - להעביר לעוד ועוד יהודי הנועם והתענוג שבלימוד החסידות. במיוחד הי' נוגע לו בנפשו שיונח אצל עוד ועוד יהודי הענין של "אחדות ה'" כפי שנתבאר בתורת הבעש"ט ותלמידיו הק'. זו היתה כל מגמתו וזכה שם כל מעיינו משך כל ימי חייו ממש.

ב' כשרונות מיוחדים נתמזגו בו' יואל. מצד אחד הי' עמקן עצום והי' מסוגל לחשוב ולהתבונן בענינים הכי דקים ומופשטים בתורת החסידות, והראה בהם נפלאות. ולאיך הי' לו כוח יוצא דופן להפשיט ענינים עמוקים ביותר בתורת החסידות, ולהורידם לשפת המדוברת, שיוכנו גם לאלו שעדיין לא זכו לטעום מ"עץ החיים".

ר' יואל ידע את כישוריו המיוחדים, ודאג לנצלם במלואם ובשלימותם. אך בד בבד לא החזיק שיבותא לנפשי' כלל כלל, וכל הענין

את כולם", אי אפשר שגם נפשו הבהמית לא תתפעל מזה, ולאט לאט תודרך מגשמייתה וחומריותה, להיות נמשכת אחרי הקב"ה, בהכירה שהוא יתברך מקור כל החיים. וזהו הפירוש בדברי הזהר "שעת צלאת שעת קרבא" - הקב"ה קבע שעה ביום שעניינה הוא, ללחום עם הנפש הבהמית, לפעול עלי' להתנער מתענוגי עולם הזה ולהיות נמשכת אחרי אלוקות.

תפלות כנגד קרבנות

לפי זה, שעבודת התפלה היא זמן מלחמה עם הנפש הבהמית, ניתן להבין גם מה שאמרו רז"ל (ראה ברכות כו ב) "תפלות כנגד קרבנות תקנום", שהרי זהו ענין הקרבת קרבן על גבי המזבח, שלוקחים בהמה גשמית וזוכחים ומקריבים אותה לה', וכך עניינה של התפלה הוא שהאדם צריך 'לזבוח' ולהקריב' את יצרו הרע ונפשו הבהמית לה'.

אמנם, עבודה זו בשלימותה מתקיימת אצל צדיקים, המהפכים את נפשם הבהמית לקדושה ממש, כפי שמבואר בתניא, אך שמץ מנהו ואפס קצהו נדרש מכל אחד ואחד, ויש פרטים שונים בנפש הבהמית שעל ידי ריבוי עבודה יכול כל אדם להפוך אותם לקדושה, שגם נפשו הבהמית תתענג בעבודת ה'.

(ערך מתוך הקדמה לספר "חסידות מבוארת עבודת התפלה")

ובבעותי", היינו, שהחרב והקשת דיעקב אבינו הם התפלה והבקשה, ונמצא שהתפלה ענינה מלחמה. ותוכן הענין הוא שבעת התפלה אדם צריך ללחום עם נפשו הבהמית, כמאמר חז"ל (ברכות ט, ה) "ואהבת וגו' בכל לבבך - בשני יצריך", ביצר הטוב וביצר הרע, היינו שהמטרה היא שגם הנפש הבהמית תבוא לאהבת ה', ותמורת זאת שהיא נמשכת בטבעה אחרי תענוגים גשמיים ותאוות עולם הזה, הנה האדם צריך להפוך אותה שרצונה וחפצה של הנפש הבהמית יהיו להתקרב על ה'. וזו המלחמה שאדם צריך לנהל עם הנפש הבהמית בעת התפלה, לפעול עלי' שגם היא תרצה להתקרב אל ה', וכיצד עושים זאת, על ידי התבוננות בגדלות ה', בעניינים שגם הנפש הבהמית מסכימה להם.

וזהו הטעם שעיקר האריכות בשבחו של מקום בפסוקי דזמרה הוא בענין גדולתו יתברך שאנו מכירים מתוך הבריאה ומובנת בשכל אנושי, איך שהקב"ה מחי את כל הנבראים כולם, עד שהאדם בא לידי הכרה "מה רבו מעשיך ה'" ו"מה גדלו מעשיך ה'", כי הכרה זו בגדלות ה' גם הנפש הבהמית שבאדם יכולה להבין ולהשיג, וכשאדם מתפלל כך יום אחר יום, שמתבונן היטב איך ש"ברוך שאמר והי' עולם", וכיצד כל הנבראים מכירים את ה' ומהללים את בוראם, כי "ואתה מחי

א חסידישער בליק המשך

(דברים יב ד) "לא תעשו כן לה' אלקיכם", ואמרו חז"ל (שמות רבה ל, ט) על הפסוק (תהלים קמז, יט) "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל" - "מה שהוא עושה הוא מצוה לאחרים לעשות".

ותירץ כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל: על פי הלכה מותר לנתן בית הכנסת אם זהו חלק ממלאכת שיפוץ ובנייה, לחזור ולבנות מחדש באופן מהודר יותר. ובביאור המרדכי למסכת מגילה, כי "היא נתיצה בניין מיקרי". אין זה הרס אלא בניין ההרס הוא התחלת הבנייה.

והנה בזהר (ח"ג רכא, א) איתא שבית ראשון ובית שני נחרבו כי היו "בנינא דבר נש", וכל מעשי בני אדם מוגבלים הם בזמן עד מתי יתקיימו. ואילו הבניין השלישי יהיה "בנינא דקדושא בריך היא", ולכן יתקיים לנצח כי הקב"ה הוא נצחי.

חורבן הבית הוא בעצם התחלת בניין בית המקדש השלישי. כדי שיכול להיות בנינא דקב"ה, צריך להרוס את הבניין של האדם. ולכן, ההרס הוא התחלת השיפוץ. היא נתיצה בניין מיקרי!

(מאמר ר' הלל ד"ה "איתא בפסיקתא". לקוטי שיחות חלק כט פירשת דברים)

הסתלק מהעולם, אין אנו מרגישים את ה' בעולם הזה. השגחה פרטית אינה גלויה לעין. הקירוב לישראל עם קרובו הוא בהסתר. וזה כואב נורא. זה זמן לשבת על הארץ ולבכות. הכל נכון, אבל בוא, אומר הרב מברדיטשוב, ותסתכל על שלב פנימי יותר, המקדש נחרב, השיעור של הקב"ה נגמר, הקירוב של הרב נעלם, למה? כי כבר התחיל השיעור החדש - ה'חזון' של המקדש השלישי!

ההיא נתיצה בניין מיקרי

רבי חיים פאלאג'י הקשה: כיצד היה מותר לו להקב"ה לשלוח את מלכות בבל ורומי להחריב את בית המקדש, והרי יש איסור לנתן בית אלוקינו, כמו שכתוב

לזכרון עולם בהיכל ה'
 ירידת רוב החסיד הנני המפורסם תוכן תורת חסידות
הרב מאיר זיאנץ
 בן ר' שמואל זצוק"ל ע"ה
 משערי התוך של הירידות הירודים במ, פאלא, בראייל
 נלביע בישיבת התבולה, נ סיון תשפ"א
 —————
 ולכות בניו הרבנים מנשיכי דרכו, הנגידים החסידים החשובים
הרב ישראל אפרים מנשה והרב יוסף משה שיוו
 חשית' עליהם בכל אצל ינו, ויאל כל משאלות לכבד לטוב

זכרון צדיקים

הרה"ק רבי יעקב יצחק הלוי הורוויץ ה"חווזה" מלובלין

נסתלק ט' במנחם-אב, תקע"ה

מאז פסקה הנבואה בישראל, לא זכה איש להיות מכונה בתואר ה"חווזה", מלבד רבינו הרה"ק רבי יעקב יצחק הלוי הורוויץ ז"ע. וכן הגיד עליו רעו המגיד מקאזניץ זי"ע: בלובלין יש חווזה המאיר כ"האורים ותומים" אשר היו על לב אהרן הכהן.

רבינו נולד בשנת תק"ז ובילדותו למד אצל הרה"ק רבי אברהם אבלי בעל "באר אברהם" זי"ע והי' לו לילד שעשועים. לאחר מכן קיבל תורה מפי הרבי ר' שמעלקא זי"ע מניקלשבורג בהיותו אב"ד שינאווא והסתופף בצלו במשך י"ח שנה, שם דבק בחסידות. לאחר פטירתו נעשה תלמידו הקרוב של רבי אלימלך מליזענסק זי"ע. כמו כן נסע למגיד ממעזריטש זי"ע.

כל ימיו היו מצפה לגאולה, והי' אומר: הנה על פי הלכה אם בן רואה אביו שאינו נוהג כשורה לא יאמר לו שעבר על דין תורה, אלא יאמר "אבא, כך כתוב בתורה". בן בני ישראל עושים רמזים בתורה על הקץ ומראים לאבינו שבשמים "אבא, כך כתוב בתורה"...

רבינו היה אומר: לפני ביאת המשיח יצר הרע דומה לנר. ברגעי דעיכתו האחרונים הוא מתלקח באור גדול ומתעתע.

כן הי' רבינו אומר: היהודים הפשוטים כבר עשו תשובה גמורה ומצידם כבר היתה יכולה להיות הגאולה, אך עיקר העיכוב הוא מצד אנשי מעלה, כי קשה להם לבוא לידי שפלות, וממילא אי אפשר להם לבוא לידי תשובה גמורה.

הרה"ק רבי צבי הירש פרידמאן מליסקא

נסתלק י"ד באב ה'תרל"ד

בעיר אוהעלי בהונגריה, מקום משכן ה"ישמח משה" זי"ע, דר איש ישר וירא אלוקים מו"ה אהרן פרידמאן. גם זוגתו שרה הייתה אשה כשרה וצדקנית ודקדקה מאוד במצות.

פעם ביקשו בני בליעל להעליל עליו על ה"ישמח משה", התנדבה היא לבצע את העלילה ו"מעלה" בשליחותה ופרסמה את האמת. בחכמתה הצילה את הצדיק מעלילות שווא ובשכר זאת בירכה שתזכה לבן שיאיר את העולם. לא עברו ימים מרובים ובשנת תקס"ח נולד להם בנם השלישי וקראו שמו בישראל: צבי הירש, על שם אבי ה"ישמח משה".

אמרו על רבינו זי"ע: אם לא הי' רבי, הי' מרעיש את העולם בגאונותו. כשהגיעו הדברים לרבינו, התנצל: "ומה אעשה, שהקב"ה הטביע בי טבע שכאשר רואה אני יתום הולך יחף, מוכרח אני לסגור את הגמרא ולהשיג עבורו נעליים".

בימיו החל לזרוח אורו של הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע ורבינו עדיין לא חשב לנסוע אליו, אך פעם שמע אנשים מתלוצצים עליו, מיד נפרד מזוגתו ויצא לרימנוב, באומרו: "קבלה בידי שהשקר שונא את האמת. אם הם שונאים אותי, סימן שאמת הוא".

רבינו אמר מדת הסבלנות למד ברימנוב. וסיפר שפעם נשפכה עליו ועל בגד המשי החדש שלו קערת רוטב ורותחת, ומיד קרא אהא... כאילו הי' לו הדבר למשיב נפש.

רבינו חיבר את הספרים המפורסמים: "אך פרי תבואה" על התורה - ב' חלקים. ו"הישר והטוב" דרשות והספדים - ב' חלקים

מפי חסידים

אמרות, מטילים ופתגמים מפי חסידים

לבכות על עבודת ה'.

פעם אחת בתקופת הרדיפות של הקומוניסטים ישב המשפיע הרה"ח ר' יחזקאל (חאטשע) פייגין הי"ד במחתרת עם תלמידי הישיבה בהתוועדות.

הסדר בישיבה בימים ההם היה שהיו מעמידים אחד מהתלמידים בחוץ כשומר, ואם משהו חשוד התקרב למקום, היו השומרים מזהירים את התלמידים שיברחו בעוד מועד ולא יתפסו על ידי הנ"ק. ד. ת. (המסורה החשאית של המשטרה הסובייטי בבית המועצות).

הרה"ח ר' חאטשע התוועד ותבע מהתלמידים איזה ענין בעבודת ה'. הוא דיבר אודות הענין בהרחבה ובאריכות, עד כדי כך שהתלמידים התחילו לבכות על מצבם בעבודת ה'. פתאום נכנס "השומר" והזהיר שכל הנראה הנ"ק. ד. מגיעים. מיד ברחו כל התלמידים והתחבאו. לאחר משך זמן נתברר שהיה פחד שוא, והתלמידים חזרו אחד אחד להתוועדות והתיישבו במקומותיהם.

המשפיע ר' חאטשע אמר להם: ראו כשתבעתי מכם ענין בעבודת ה' לא עשיתם איזה דבר בפועל ממש לשנות הנהגתכם, אלא שהתחלתם לבכות. ואילו כששמעתם שהנ"ק. ד. מגיעים, מיד כל אחד רץ והתחבא, ולא המשכתם לשבת ולבכות על המצב שהנ"ק. ד. מגיעים...

היינו כשנוגע הדבר לאדם הוא לא מסתפק בלבכות, אלא עושה בפועל ממש.

זה האבא שלו

הרה"ח המשפיע ר' מיכאל נעוולער ז"ל (הנקרא ר' מיכאל דער אלטער) סיפר: פעם אחת היה ישובניק שהיה איש פשוט מאוד ואפילו לא ידע לקרוא. פעם קיבל הישובניק מכתב והיות שלא ידע לקרוא, ביקש מהמלמד של ילדיו לקרוא לו את המכתב.

המלמד התחיל לקרוא את המכתב, והיה כתוב שם שאביו של הישובניק הלך לעולמו. כששמע זאת הישובניק נפל בהתעלפות מרוב צער על הבשורה הרעה.

אמר המשפיע ר' מיכאל לתלמידיו: לכאורה צריכים להבין, למה המלמד שהוא בעצמו קרא את המכתב, לא התרגש לשמיעת הבשורה שאביו של הישובניק מת, מה שאין כן הישובניק שלא קרא את המכתב בעצמו אלא שמע מה שכתוב במכתב מהמלמד, התרגש עד כדי כך שהתעלף?

אלא הביאור הוא שאצל הישובניק זה האבא שלו שמת, משא"כ אצל המלמד הוא קורא מכתב אודות מישהו שהוא לא אבא שלו....

וסיים המשפיע ר' מיכאל: אם אדם ילמד חסידות כאדם שקורא מכתב אודות מישהו זר, הלימוד לא יפעל בו אלא צריכים ללמוד חסידות כאדם שקורא מכתב אודות אבא שלו ואז זה פועל עליו עד כדי שיתעלף.

ה'קיעה' של הרה"ק ר' זושא

הרה"ק ר' זושא מאניפולי צוק"ל היה עני גדול. פעם אחת היה יהודי אחד שהסתכל בעבודתו של הרה"ק הרבי ר' זושא והבין שהוא אדם גדול, וגם ראה שהוא עני ואביון. איש ההוא רצה לעזור לר' זושא בפרנסתו ושאל אותו: מאין אתם חיים? מה מקור הפרנסה שלכם? השיב לו הרבי ר' זושא: יש אתי בביתי שני 'קיעה' (פרות) ומהם אני חי. הלה הבין שיש להרבי שתי פרות הנותנות חלב, והוא מוכר את החלב לפרנסתו. האיש החליט שהדרך היותר טובה לסייע בפרנסתו של הרבי ר' זושא היא על ידי שיקנה אצלו חלב. למחרת בבוקר, דפק האיש על דלת ביתו של הרבי ר' זושא וביקש מהרבנית שתמכור לו חלב. הרבנית לא הבינה על מה הוא מדבר והחזירה אותו בידיים ריקות באומרה: אין אתנו פרות בבית ואין אנו מוכרים חלב!

רץ האיש להרבי ר' זושא ושאל: מדוע אמרת לי שיש לך שתי פרות? השיב לו הרבי ר' זושא: ח"ו לא רימיתך, אך כשאמרתי לך שיש לי שתי 'קיעה', לא התכוונתי לשתי פרות אלא התכוונתי לשני 'כי' - 'כי בו ישמח לבנו, כי בשם קדשו בטחנו', ומשני 'כי' אלו אני חי.

אמר לו היהודי: והרי גם לי יש את השני 'קיעה' האלה ומדוע רק אתה חי מהן ולא אני?

ענה לו הרה"ק ר' זושא: החילוק הוא שאני חולב את ה'קיעה' האלה ואילו אתה מניח אותן לנפשך...

